

137954 - Çok pahalı şeyleri satın almak israf sayılır mı?

Soru

Anne veya kız kardeşin talep ettiği pahalı şeyleri satın almak israf sayılır mı?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Yüce Allah şöyle buyurdu: "Ey Âdemoğulları! Her mescitte ziynetinizi takının (güzel ve temiz giyinin). Yiyin için fakat israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez." (Araf/31) Şeyh Sadi, bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: İsrâf; yetecek miktarın üzerinden harcamak, vücuda zarar verecek şekilde oburluk; yeme, içme ve giyimde fazla lükse kaçmak, helalı aşıp harama girmektir. (Tefsirussadi/ 287)

"Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver, fakat saçıp savurma. Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankörlük etmiştir." İsrâ/26-27

İbn Kesir Rahimehullah şöyle dedi: İnfak etmekle emir gelmesiyle birlikte israf da yasaklanmıştır, zira yüce Allah başka bir ayette şöyle buyurdu: "Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, bu ikisi arası dengeli bir harcamadır." Furkan/67

Daha sonra israf ve mübezzirlikten sakındırarak şöyle demiştir: "Şüphesiz mübezzirler/israf edenler şeytanların kardeşleridir" yani israfta şeytanlara benzerler.

İbn Mesud, Tebzir/israfı şöyle tanımlamıştır: Yersiz ve haksız yere infaktır. Aynı şekilde İbn Abbas bu şekilde tanımlamıştır.

Mücahid Rahimehullah şöyle dedi: Şayet bir insan tüm varlığını hak yolunda infak ederse mübezzir olmaz, şayet bir avuç dahi olsa yersiz ve haksız yere harcarsa mübezzir olur.

Katede Rahimehullah şöyle dedi: Tebzir/israf: Allah'ın masiyetinde, haksız yere ve fesad yolunda infaktır. (Tefsir bin Kesir 5-69)

Şeyh Sadi Rahimehullah tefsirinde şöyle yazmaktadır: “Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver,” yani: onlara yönelik hakları; vacip olsun sünnet olsun, iyilik ve ikramları verin. Ancak bu haklar, duruma göre akrabaya göre ve ihtiyaç ve zamana göre farklılık gösterir. “yoksula” yani zekat vb. hakları ver ki yoksulluğu giderilsin. “yolda kalan” yani memleketine gidemeyen yabancı kişi. Tüm bu ihtiyaç sahipleri ideal bir şekilde ve veren kişiye zarar gelmeyecek şekilde hakları verilir. Daha fazlasını vermek israf olup yüce Allah onu yasaklamıştır. Zira yüce Allah “mübezzirler, şeytanların kardeşi olduğunu” haber vermiştir. Malumdur ki şeytan ancak kötü davranışlara çağırır. Şeytan, insanları cimriliğe ve tutuculuğa çağırır karşılık görmezse onu israf ve tebzire çağırır. Fakat yüce Allah, her şeyin en idealine ve adil durumuna çağırır. Bu çağırışı şu ayette görmekteyiz: “Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, bu ikisi arası dengeli bir harcamadır.” Furkan/67 (Tefsirussadi 456)

Görüldüğü gibi yüce Allah kullarına indirdiği yiyecek, içecek ve giyecek gibi nimetlerden faydalanmalarını emretmiş; ayrıca akrabalara, yoksullara iyilik yapmalarını teşvik etmiştir. Bununla birlikte israf ve tebzire düşmelerinden sakındırmıştır.

Bilinmelidir ki haram olan bir hususta infak, israf ve tebzirdir. Fakat mübah konularda israf; harcama yapan kişinin durumuna, imkanına, yerine ve zamanına göre farklılık gösterir.

Şeyh İbn Useymin Rahimehullah'a şöyle soruldu:

İsrafın şahıstan diğer şahsa göre değiştiğini duyarız, kişinin tüccar veya zengin olması israf hükmünü değiştirir mi?

Cevap: Bu doğrudur. İsraf oransal bir husus olup eyleme değil kişiye bağlıdır. Örnek: fakir bir kadın, genelde zengin bir kadının edindiği bir süs/takı edinirse müsrif olur. Şayet bu takıyı zengin kadın edinirse israf olmaz deriz. Fakir bir kadın bunu edinirse israf olur. Hatta yeme ve içmede bile israf olayı insandan insana değişmektedir. Küçük bir öğün bir kişiye yeterken diğerine yetmeye bilir. Bununla birlikte bir insanın kendi evinde normal yemediği bir yemeği misafirine ikram ederse israf

olmaz. Sonuç olarak israf kişiye bağılı olup yapılan harcamayla alakalı değildir. (Lika' bab el meftuh 34/88)

İsraf, sınırı aşmaktır. Yüce Allah, israf edenleri sevmediğini Kur'an-ı Kerim'de belirtmiştir. İsraf, sınırı aşmak olduğuna göre bu sınır kişiden kişiye değişir. Bir kişi için israf olan başkasına israf olmayabilir. İki milyona ev alıp altı yüz bine döşeyen bununla birlikte araba alan; zengin müsrif olmaz. Fakat bu fiyata ev alan fakir veya orta halli müsrif olur. Bu konuyu üç kategoride inceleyebiliriz:

Birincisi: Geniş varlıklı zengin; iki milyona ev alması israf değildir.

İkincisi: Orta halli için israf sayılır.

Üçüncüsü: Fakir kimse bunu alırsa aptallık olur. Çünkü ihtiyaç duymadığı bir şey için büyük borcun altına girecektir.(Lika' bab el meftuh 23/107)

Bunun üzerine şayet anne veya kardeşin talep ettiği mübah şeyleri imkanınız dahilinde ise, sizi zor durumda bırakmayacak ve daha önemli bir nafakayı etkilemeyecek şartıyla satın almanız caizdir. Bunun israf olması yukarıda izah ettiğimiz bilgiler ışığında değerlendirilir. Şayet sizin durumunuzda olanlar o şeyleri almaları normal karşılanıyorsa o takdirde sizin hakkınızda israf olmaz.

Gücünüz yettiği takdirde satın almanız tercih edilir. Özellikle almanızla birlikte sıla-i rahim (akrabaya iyilik) gerçekleşecek, kalpleri ısındırarak ve kopukluğu giderecekse satın almanız daha tercihli olur.

En iyisini Allah bilir.